

Yeganeh BAYRAMOVA

Azərbaycan ədəbiyyatında elə simalar var ki, onların yaradıcılığı yalnız bədii-estetik dəyər daşımır, eyni zamanda, bir dövrün ruhunu, ictimai-siyasi nəfəsini, xalqın daxili ağrı və ümidlərini özündə cəmləşdirir. Nəbi Xəzri məhz bu nadir simalardan idi. Onun fenomeni təkcə şair kimi deyil, ziyalı, vətəndaş və milli düşüncənin daşıyıcısı kimi formalaşmasında gizlidir.

Nəbi Xəzri poeziyaya romantik duyğularla gəlsə də, bu romantika heç vaxt realıqdan qopmadı. O, Xəzərin dalğaları kimi həm coşğun, həm də dərin idi. Şeirlərində sevgi, vətən, zaman, insan taleyi paralel axarda inkişaf edir. Bu, təsadüfi deyildi. Çünki Nəbi Xəzri üçün poeziya sadəcə söz oyunu yox, məsuliyyət əsas idi. O, şair sözünün xalqın taleyindəki rolunu yaxşı dərk edirdi.

Onun yaradıcılığında Vətən anlayışı xüsusi yer tutur. Lakin bu vətənpərvərlik pafoslu şüarlardan uzaqdır. Nəbi Xəzri vətəni təbiətin dili ilə, insanın daxili ağrısı ilə, tarixin sükutu ilə danışdırdı. Xəzər dənizi onun poeziyasında sadəcə coğrafi məkan deyil, milli yaddaşın, zamanın və taleyin simvoludur. Elə “Xəzri” təxəllüsünün özü də bu bağlılığın poetik ifadəsidir.

Nəbi Xəzri fenomeninin əsas cəhətlərindən biri də onun ictimai mövqeyidir. O, sovet ideoloji çərçivələri daxilində yaşasa da, milli kimliyini qorumağı bacaran sənətkarlardandır. Sözün açıq deyilmədiyi, fikrin dolayı yolla ifadə olunduğu bir dövrdə Nəbi Xəzri sim-

volik düşüncənin gücündən istifadə edərək milli ruhu yaşatdı. Bu, həm cəsarət, həm də yüksək intellekt tələb edirdi.

Bu gün xalq şairinin vəfatından 19 il ötür. 2007-ci il yanvarın 15-i kəskin insultdan dünyasını dəyişdi. Dəyişməyən isə onun bu illər ərzində yazıb-yaratdığı əsərləri, şeirləri və nəğmələrə çevrilərək sevə-sevə oxunan şeirləri oldu.

“Pəncərəmə qondu çiçək”, “Dərələr”, “Külək”, “Nar ağacı, nar çiçəyi” və s. Hər nəğmə oxunduqca, hər kitab işıq üzü gördükcə, oxucu yazıcının yaradıcılığı ilə müxtəlif rakurslardan tanış olmağa başladı. Onun şeir, dramaturgiya, nəsr və tərcümə sahəsində fəaliyyəti, dövlət işində ça-

dəniyyət nazirinin müavini vəzifələrini icra edib. Azərbaycanın Xarici Ölkələrlə Dostluq və Mədəni Əlaqə Cəmiyyətinin rəyasət heyətinə sədrlik etməsi Nəbi Xəzrinin üzərinə daha böyük məsuliyyət qoyub.

“İllər və sahillər” (1969), “Ulduz karvanı” (1979), “Nəsillər-əsrlər” (1985), “Ağ şimşəklər” (1986), “Torpaq sənə and içirəm” (1989), “Ömür çinarından yarpaqlar” (1995), “Əsrin qanlı laləsi” (1996) və s. kitablarındakı əsərlər mövzunun məzmunundan asılı olaraq, yazıcının maraqlı düşüncə və bədii fikri oxucuya təqdim edilir. “Peyğəmbər”, “Atılanın atlıları” poemalar da onun yaradıcılığında özəl yer tutur.

1944-cü ildə Azərbaycan Dövlət Radiosuna elan edilmiş diktör müsabiqəsindən keçən Nəbi Xəzri 1965-1971-ci illərdə Azərbaycan

Dövlət Radio və Televiziya Dövlət Komitəsinin televiziya işləri üzrə sədr müavini işləyib. Şairin sevilən bəstəkar Tofig Quliyevlə, Emin Sabitoğlu ilə uğurlu əməkdaşlığı neçə-neçə populyar nəğmələrin yaranmasına səbəb olub. Nəbi Xəzrinin bir çox sözlərinə mahnılar bəstələnib. Bu mahnılar Şövkət Ələkbərova, Zeynəb Xanlarova və “Qaya” qrupu, Gülağa Məmmədov, Müslüm Maqomayev, Mirzə Babayev, Elmira Rəhimova, Flora Kərimova və digər sənətkarların ifalarında sevilə-sevilə dinlənilib. Onlar arasında Müslüm Maqomayevin bəstələdiyi və oxuduğu məşhur “Azərbaycan” mahnısı isə indi də ölkəmizə həsr edilmiş ən uğurlu mahnı kimi xarici qastrol səfərlərində, nüfuzlu mədəniyyət günlərində dinləyənləri heyran edir. Bu, bəstəkarla yanaşı,

həm də mahnı mətninin müəllifi Nəbi Xəzri poeziyasının ruhu və üslubuyla bağlıdır.

Bu gün də o nəğmələr səsləndə bir çoxlarını o illərə aparır, qərribə duyğular oyadır insanda, neçə-neçə xoş xatirələr yada düşür. Nə qədər ki, bu mahnılar, şeirlər bizlərə nəyisə xatırladacaq, bu misraların müəllifi, sevimli xalq şairi Nəbi Xəzri poeziyası da daim oxunacaq və yaşayacaq...

lışması heç zaman şair hissiyyətinə, incə misraların yaranmasına mane olmadı. Əksinə, çoxşaxəli fəaliyyət Nəbi Xəzri yaradıcılığını daha da zənginləşdirdi.

Nəbi Xəzri 1957-ci ilədək Azərbaycan Yazıçılar İttifaqında məsləhətçi, 1957-1958-ci illərdə “Ədəbiyyat və incəsənət” qəzeti redaksiyasında ədəbi işçi olub. 1958-1965-ci illərdə Azərbaycan Yazıçılar İttifaqının katibi, 1971-1974-cü illərdə Azərbaycan mə-